

BAKONYKOPPÁNY KRÓNIKÁJA

Egy 1947-ben – a kitelepítések során Pápára került család – (Strommer Hugó és felesége) – adta kezembe olvasásra a 300 oldalas fénymásolt kéziratot, Bakonykoppány krónikáját. A kézirat öt részből áll: I. A település őstörténete (1–7. o.) II. Koppány a mohácsi vészig (8–74. o.) III. Az újratelepítés 1717 és 1948 között (75–105. o.) IV. A koppányi családok (106–198. o.) V. A koppányi plébánia és iskola története (199–300. o.).

Kezdetben a kéziratnak nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget, ugyanis egy kis bakonyaljai faluról van benne szó, ahol jelenleg 400, sőt lehet, hogy annál is kevesebb ember lakik. S különben is 1986-ban fennállásának 900. éves évfordulóját méltóképpen megünnepelte a község. Erről annak idején a sajtó is beszámolt.

Amint azonban elkezdtem olvasni a kéziratot, a véleményem megváltozott. Szövegírójának jó a stílusa, valamint a krónika gazdag információs anyaga egyre izgalmasabbá vált számomra. Kiderült ugyanis, hogy nem csak a kis falu plébániájának története, Historia Domusa, hanem annál jóval több. Ez egy településtörténet, melynek számos érintkezési pontja van a bakonybéli bencés apátság történetével, mint birtokosával, a középkorban. 1717 után új földesura a zirci cisztercita apátság. Mindkét szerzetesrend otthagyta keze nyomát ezen a kis településen. Cisztercita papjai széleskörű kapcsolatokat létesítettek mind az egyházi, mind a világi hatalom képviselőivel. Legtöbbjük a teológiát Bécsben végezte, s tanított a rend számos gimnáziumában, majd néhány évet (évtizedet) mint lelképásztor itt élt a hívei között.

A krónika írója dr. Magyarász Ferenc, cisztercita szerzetes, akit a zirci apátúr 1925-ben iktatott be a koppányi lelkészi állásába. Húsz éves koppányi plébánossága idején nagyon tevékeny életet élt, egyik nap Pápán tartott lelki gyakorlatot a Ranolder Intézetben, másnap már Budapesten a Belvárosi templomban, majd Mohácson celebrált német nyelvű szentmisét. Nem csak a rend előljárói, de a Veszprémi egyházmegye főpásztorai is megfordultak nála, így Czapi Gyula, Mindszenty József és Bánáss László püspökök. Egy búcsú alkalmával Mécs László költő is meglátogatta inkognitóban, de kapcsolata volt Sulyok Dezső kisgazdapárti politikussal is. Nyitott volt – miként elődjei is – a történelmi vallásfelekezetek is.

A kis településen 1754-től volt plébánia. Kezdetben papjai nemzetiségüket illetően osztrákok, illetőleg csehek, majd magyarok voltak. Híveiket nem csak imádkozni tanították, hanem más hasznos műveletekre is. Ez a krónika megjegyzi, hogy Magyarász Ferenc elődjei, Kolonics Lipót és Kővári Alajos saját példájukkal hogyan nevelték a falu lakosságát. Kővári Alajosról (1891–99) feljegyezte a krónika, hogy nagyon értett a gazdasági ügyekhez, és a házak építésénél a falu lakói mindig kikérték a véleményét. Később az apátság zirci gondnokaként dolgo-

zott, s a kisemberek érdekében ő hozta létre a Zirci Gazdakört, s lelkes támogatója és igazgatója volt a Hangyának. Kolonics Lipóttól (1899–1925) a falu megtanulhatta a pontosságot. Példaképe volt a rendes és takarékos gazdának. Kertjében elhelyezett gyümölcsfáiról színes képet készített, megjelölve a fa fajtáját, földjeit a négyes vetésforgó szerint művelte.

Dr. Magyarász Ferenc 20 évi koppányi tartózkodása nagyon jelentős volt. Nem csak azért, mert 1925-től minden télen – három éven keresztül – ismeretterjesztő előadásokat tartott a falu történetéről, hanem azért is, mert leírta Bakonykoppány történetének XX. századi kálváriáját, amely 1944-ben kezdődött, és 1945-ben folytatódott. S ez a leírás tárgyilagos. Elmondja, hogy mind a német, mind az átvonuló orosz csapatok sok szenvedést zúdítottak az itteni lakosságra. Ráadásul 1945 március 26-án leégett a templom tetőszerkezete, a torony kupolája, lángokban állt a falu jelentős része. 26 helybeli és 6 menekült család vált hajléktalanná. Az orosz csapatok megérkezésekor elég sok kellemetlenség érte, mégis objektív tudott maradni, és ezt írta: „Általában azt tapasztaltam, embere válogatta, köztük voltak tisztességtudók, voltak erőszakosak.”

Dr. Magyarász Ferenc 1945. augusztus 4-én meghalt. Szeretett papjuknak nemsokára sírkövet állítottak hívei a koppányi temetőben.

1945-tel azonban a falu szenvedése még nem ért véget. 1947. december 7-én megkezdődött a faluból a lakosság egy részének (a volt volksbundisták és családtagjaik) kitelepítése Németország szovjet zónájába, az idős szülőknek pedig – akik képtelenek voltak elhagyni Magyarországot – rokonaikhoz kellett költözniök, Szücsre, Huszárok-előpusztára vagy Pápára. Alaposan megváltozott a kitelepített 57 személy révén a lakosság összetétele. A 15 felvidékről érkezett család (60 fő) egy kivételével mind református volt. Így a 450 fős falu egynemű homogén vallási arculata is megváltozott. A krónikának ezeket az adatait már dr. Horváth Szaléz plébános írta le 1948-ban, ekkor azonban félbemaradt a krónika írása.

Magyarász Ferenc krónikája figyelemre méltó. Sok értékes anyagot jegyzett fel 72 becsületes, szorgalmas, német nemzetiségű családról. Bemutatta az 50 esztendővel ezelőtti nehéz napokat, éveket. Emléket állított benne a múltnak. A krónika folytatása mindenképpen kívánatos lenne.